

L a t w e e s c h u N w i s e s .

Nr. 25. Zettortdeenâ 21. Suhni 1851.

Var Latweeschu rakstijateem, jeb leez wehrâ ir to ohtru atbildeschanu us Nr. 20.

(Stattees Nr. 23.)

3 mahziba. Kad tu Latweem kahdu stahstu faraksti, jeb no Wahzu grahmatas pahrtulko, tad leez wehrâ un peeminni, ka tu ne raksti preeksch augsti mahziteem wihreem, kas wiffas pasaules weetas un leetas un sweschus wahrdu pasihst. Peeminni, ka semneeki muzze auguschi un pa spundu bareoti, ka ne zil wehl naw kahdu, kas labbâ stohlâ audsinati, un tadeht no tahdahm leetahm, kas tehru semmite ne aug un ne dsihwo un ne irr redsamâ, ne zil ne sinn. Sargajees arri ka tewim stahstohst ne janzahs starpâ sweschas wallodas un augstas gudribas ffunstes wahrdi. Sa tu winnam rakstisi: „Taggad ta astronomie atklâ irr swinnejuse leelu triumfu, jo tas komets, ko tee Astronomi us scho gaddu irr pafloodinajuschî, no Lewerrier pateesi irr atrasts tappis!“ tad winsch splaudidams fazzihâ: „Suppis lai faproht!“ Wiffi lungi un stohlmeisteri to gan proht, bet ja tu semneekam flaidri ne isteikfi, kas irr astronomie, triumfe, komets, — tad tas winnam gan aussis stannehs itt kâ: „astri, trumpis, kammohst!“ bet prast winsch to ne fapratihâ. Memahzitam Latweetim wiffu to flaidri isteikt, kas tas effohst, irr jo grubti. — Sa tu raksti: „Sa pasauile tiif gudra palikkuse, ka tee taggad appaksch jubras no Kalais us Dohweri weenu elektro magnetistu Telegramu irr likkuschî,“ tad teiks: Neba tihri neeki, ko Latweeschu Nwises mums gribb eeteikt! Ko lai darra appaksch jubras kalleis us tohweru? Un kas tas warr buht tektu

grahwis? Woi ta naw kauschu isnerroschana un apfmeeschana. Jeb: Londone schinnis deenâs irr redsama ta leela Industrie-isttelleschana jeb leetu-rahdischana, un tur kahdi 100000 zilweki nu sanahkuschî. — To nemahzihts Latw. ne warr faprast! Tadeht tewim papreeksch ar dauds wahrdeem ja-iststahsta: ka Londone effohst tas leelais Calenderu galwas pilsehts, kur waitak kauschu mahjo, ne kâ pa wiffu Kursemmi, Widsemmi un Leischi semmi, un ka tur no wiffahm semmu semnehm nu irr sawestas wiffadas dahrgas un ffunstigas leetas un prezzes, ko wiffadi pasaules pabrihki un ammatneeki taifa, irr lauku un dahrsu augti, irr brihnischligas dabbas leetas redsamâs un wifs, kas iffatras tautas ffunsti un darbu israhda. Leela dauds werstes garrâ un 3 tahschu augstâ pilli, kas no dseltes un glahses ween taifita, wiffas schihâ tuhlfstoschu tuhlfstoschas brihnischligas un jauki redsamâs leetas tâ irr faliktas, ka par brihnum jauki isflattahs. Dauds tuhlfstoschi no semmu semnehm tur ifdeenâs eet flattitees un mahzitees ic. ic. — Zil to Latweeschu irr, kas sinn sweschu semmu un winnas pilsehtu wahrduâs un us kurru puffi tee stahw. Labs Kurseneeks no Wentspils puffes ne sinn, kas un kur irr Subbote jeb Warnowizza, un atkal ihsts Illustneeks ne buht ne sinn, kas un kur irr Irbe, Dohrbe jeb Piltene. Kâ tahdam nu buhs sinnaht, kas irr Kihna, Groenlande, Philadelpia, Neu-York, Strahsburg, Sewilla, Palermo, Peking, Kalifornien, Dtaheiti ic. Sa tam flaidri ne raksti, kas un kur tas irr, tad tas irr welti rakstihst. Kad tu rakstitu: „Us tahm Mariannehm un Willipinehm aug pippars un mustat teeksti,“ tad tahds teiks: Neeki un melli! So tahds jelle

gallè, Lippailòs, ir paschà leelà Zelgawà to redsejis. Sazzidams: „Dseedasim to 678 dseefmu (jeb 542),“ tad zitti to gan ahtri usgahje, bet zeel bij to, kas nu dseefmu-grahmatas lappas wandija schurp un turp, un ne warr un ne warr to useet, ne sinnadami fur to mekleht, fur ne, woi gallà jeb eefahkumà.

Tadeht ne raksti winnam tohs leelus skaitlus ar zipperehm, bet ar wahrdeem. Arri ne istabsti tam par dauds leelus skaitlus, là „Millione.“ Ne tizzu, là ir wiffi stoblas behrni scho wahrdu jaw irr dsirdejufchi. Kas mahjäs ween augufchi, tee mas fo sinn, kas un zil irr millione! Tapedz buhs labbaki, ja rakstifi: tuhstosch reis tuhstoschi, un ir tad Latwis til fo tiklai galwinà fanems, zil tas warr buht. To nabbags arraju-wihrs til dauds zilweku jeb naudas jeb leetu ne warr dabhuht redseht. Gribbi tu tomehr winnam israhdiht, zil irr Millione jeb wairak là Millione, tad rahdi winnam puhru rudsu. Lai skaita jeb apdohma zil tahdà puhrà rudsu graudinu irr eefschà. Tad winsch dauds mas tahdu skaitlu noswers.

(Turpliffkam wairak.)

Ihsts gohda-prahts.

Scho pawaffari gaddijahs man ar to srihwera-jaunkungu no Wainodes fanahkt, kas manni apfweizinjais, tà usrunnaja: „Esmu dsirdejis, là juhs ar to Latweefchu Awischu rakstifchanu jo wairak eepasinnuschees, ne là es; tadeht es juhs luhdsu, scho notikkumu, fo jums tuhliht isteikschu, pafaulei par preeksch-sihmi usrakstih.“

Klaufees nu, mihtais lassitajs, to notikkumu, fo es pehz winna wehleschanas ussimejis! Schis srihwera-jaunkungs brauze isgahjufschà seemà ar tahs muifchas waggari us Leifcheem frenu un salmus eepirktees. Schee nahk starp Shlaikeem un Telfcheem, tad srihwerim, kas waggaram pakkat brauze sawàs kammanàs, sirgs isbaidijees fahk freet un eegahsch to walkà (uppitè) — un — aisfreen patz prohjam. Wihrs itt flapjsch uszehlees

dohma, là waggare sirgu taf buhs fahchris; bet ne là! sirgs prohjam. Nu fahk wihran leelas bailes mestees un aufstums un fahrstums là drudscha-sirdsejam garw mugguru staigahk, ne ween ta sirga un kammanàs deht, kas warr buht pasuddih; bet wifswairak tahs naudas deht, kas tam lihds bijufe, un fo tas masà lah-ditè eefsch kammanahm weddis. Waggare srihweri us klahteju frohgu aisweddis, tam faufas drahnas pagahdajis, steidsahs sirgu mekleht, un — mekle to welti lihds walkaram. Itt jaw pawaffarà atnahk mas Leifchu sehns frohgà un srihweri jauta: neggi tam kahds sirgs ar kammanahm ismuzzis. Ssrihweris tam „ja“ atbildejis to tuhliht jauta, woi fastite wehl effoht kammanàs, jeb jaw buhfoht zellà iskrittufe. Sehns atteiz, là to ne sinoht. Ssrihweris nu itt dohmigs, taf ar tschalleem sohteem eet sehnam pakkat us Leifchu fahdschu (to fahdschas wahrdu ne atminnohs) pee kahda fainneeka, kas to sirgu fahchris. Schis fainneekam labbdeenu padewis to mihligi jauta: woi fastite ar naudu wehl kammanàs effoht. Leit is atbild: „Irr gan fastite un arri nauda! Bet fakkeet man jel, zil jums tad naudas bija?“ Ssrihweris no lunga preeksch eepirfchanas gan nu sinnamu un eestaitu naudu bij dabjujis, bet sawu paschu naudu, fo tas ne bija wifskaitijis, arri tur bija klahk peelizzis, tà là nu ne buht ne warreja sinnaht, zil ihsti tam par wiffam naudas bijis. No dischuma gan tas sinnaja, là lihds 200 rub. f. waijadsetu buht, bet us rubuli jaw ne sinnaja pateikt. — Tè nahk fainneeks un tam fasti ar naudu dohdame tà runna: „Kad juhsu sirgs manà fehtà ar tahm kammanahm eefstehje, un freedams par wahrteem kammanàs apgahse, tad lah-dite iskritte sneegà un krisdama ussprahge walkam: es nu gan to naudu wiffu schkittohs sawahkis. Tè ta irr! Wairak man naw!“ — To isteizis eestaitija tas srihwerim to atrastu naudu, tad runnaja atkal tahlak: „Juhfu sirgs, kammanàs un zittas kammanàs atradduschahs leetas irr arri manà paglabbaschanà, un gribbu jums wiffu atdoht, kad juhs

prohjam brauffeet; bet scho nakt es juhs luhdsu pee mannim palikt, lai juhs warreet pehz fawahm bailehm atpubstees." — Skrihwertis ka garrá aigrahbts par tahdu gohda prahtu, ka arri no preeka ka naudu un leetas atkal dabbujis, ar affarahm azzis tam leelas pateizibas nofazzijis arri wehl pateizibas - maksu sneedse; bet fainneeks to atstuhme nobst fazzidams: "Ne gribbu ne ka par to! Man leels preeks, ka juhs fawas mantas atkal dabbujuschi un es jums warrejis palihdseht no bailehm un behdahn istapt; tal scho nakti paleekat til pee mannim!" — Skrihwertis wehl labbu naktis mahju par wolti klast turrejis, isbrauze ohtra rihta no tur preezigá un meerigá duhscha to fainneeku sivehtidams. Mahjas pahrbrouzis fahze schis sawu naudu wissu pahrbrehlinabt (jo tas isbrauzis wissu bija mahjas peesihmejis) un atradde, ka tas Leischi fainneeks tam itin wissu bija riktigi adewis, ka ne weena pascha kapeika ne truhle. — Skahde, ka es ta gohda wihr a wahrdu ne sinnu jums teikt!! — Woi nu juhs to wahrdu sinneet, jeb ne, tal wianna gohda - darbus paturreet wehra, mihtli laffitaji, un mahzaites no schi notikkuma, ka wissas semmes un wissas tantas mahjo gohdigi, kreetni zilweki — un — lai neweens ne fakka, ka daschreis mehds zits teikt: "Leischi irr krutschelneeki!" (tas irr netaisni.) Te tu pats redsi, ka arri gohdigi, taisni Leischi irr, un es pats Leischmallá dsihwodams, daschu labbu Leiti pasinnis, til to wehl fakku: "Dascha Leischa filli-pellekds, kruhsotds swahrkds sitt dauds taisnaka firds, ka dascha Kursenneeka pellekds swahrkds." Wissas tantas, wissas semmes atrohn fliktus, bet arribsan dauds, dauds labbu zilweku, kas naw wehl tam pasaules Baalam, tas irr negohdibai un netaisnibai sawus zekus lohzijschi (skatt. 1 Kehn. gr. 19 nod. 18 p.) — bet kurreu skaidra swaigsne irr to dsihwes - zekku staigajoh: Deewabihjafchana un taisniba! E. F. S.

Teefas fluddinaschana.

Us pawehleschannu tohs Keiseriskas Majesteetes, ta Patwaldneeka wissas Kreewu Walsis 2c. 2c. 2c., tohp no Wezzpillesmuishas pagasta teefas wissi tee, kam kahdas taisnas parradu prassichanas pee tahs atstahtas mantas ta nomirruscha Wezzpilles fainneeka Spinsteru Zanna Krauklis, par kurra mantu parradu labbad zaur schihs beenas spreedumu konkurse spreesta, usazinati, pee saudeschanas sawas teefas wisswehlok libds 29to Juhli s. g. ar fawahm prassichanahm pee schihs pagasta teefas peeteiktees. Wezzpilles pagasta teefa, tai 9ta Juhni 1851.

(E. S.) + + + Janne Janneberg, pagasta wezz.
(Nr. 202.) R. Koehler, pag. teefas srihw.

No Krohna Talsinas pagasta teefas tohp wissi parradu deweji ta Krohna Brumawas muishas Matschu fainneeka Pehter Brunnewih, par kurra mantu parradu deht konkurse spreesta, usazinati, wisswehlok libds 15ten August 1851 pee schihs pagasta teefas ar geldigahm peerahdischanahm peeteiktees; tapat arri tee, kas winnam fo parrada buhtu, sewi usdohtees, jo pehz schi termina neweenu parradu - prassitaju wairs ne klausih, un katris parradneeks, kas ne buhs sewi usdewees un no teefas tiks atrasts, zeetih to pehz likkumeem spreestu srahpi. Woggu muishá, tai 7ta Juhni 1851.

(Nr. 467.) + + + Pehter Lieberg, pagasta wezz.
E. Neuland, teefas srihwertis.

No Krohna Talsinas pagasta teefas tohp wissi parradu deweji ta nomirruscha Krohna Sezzes muishas Stahru fainneeka Brenz Brumaus usazinati, wisswehlok libds 15ten August 1851 pee schihs pagasta teefas ar geldigahm peerahdischanahm peeteiktees; tapat arri tee, kas winnam fo parrada buhtu, sewi usdohtees, jo pehz schi termina neweenu parradu prassitaju wairs ne klausih, un katris parradneeks, kas ne buhs sewi usdewees un no teefas tiks atrasts, zeetih to pehz likkumeem spreestu srahpi. Woggu muishá, tai 8ta Juhni 1851.

(Nr. 476.) + + + Jndrik Flach, peeschdetajs.
E. Neuland, teefas srihw.

Zitta fluddinaschana.

Zaur scho tohp sinnamu bairibts, ka scho gadd to Zehkaba - tirgu pee Greeses basuizas tai 12ta un 13ta Juhli turrehs.

Leelas Esere muishaswaldschana.

B i h w d r i e k e h t.

No juhrmallas-gubernias augstas waldschanas wiffes: Collegienrath v. Braunschweig, Zensor.
No. 214.